

7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Аналітичні дані щодо розвитку ринку НПЗ в Україні 2019-2023. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
8. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://knpf.bank.gov.ua/>
9. ВПФ «ПриватФонд». URL: <https://privatfond.com.ua/>
10. USAID (2024). Розвиток фінансового сектору в Україні. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine>

Фурсова В. А.¹, Шамілова Ф. Ш.²

¹ канд. екон. наук, доц., доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна

² здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спец. 072 Фінанси, банківська справа та страхування, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна

ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЛЯ НІВЕЛЮВАННЯ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Формування фінансових результатів підприємства є складним процесом, на який впливає значна кількість внутрішніх та зовнішніх чинників. Ефективне управління фінансовими результатами передбачає застосування інструментів фінансового механізму, які допомагають нівелювати негативні фактори, мінімізувати ризики та забезпечити стабільний розвиток підприємства.

На сьогодні в сучасній економічній літературі відсутній єдиний підхід щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат», але у загальному розумінні його трактують як результат діяльності суб'єктів господарювання, який дорівнює різниці між сумами доходів та відповідних їм витрат та виражений у абсолютних показниках прибутку або збитку [1, с. 86].

На фінансові результати підприємства впливають, як зовнішні так і внутрішні чинники. Так, серед основних внутрішніх факторів впливу на фінансові результати суб'єкта господарювання належать: рівень операційних витрат; обсяги виробництва та реалізації; ефективність використання ресурсів [2, 3]. Слід додати, що всі внутрішні фактори взаємопов'язані, так скорочення операційних витрат шляхом оптимізації використання матеріалів без зниження якості продукції сприяє збільшенню обсягів продажів, а неефективне використання ресурсів може призводити до зростання витрат, що негативно позначається на обсягах реалізації та фінансових результатах підприємства.

Щодо зовнішніх чинників, то ключовими є: зміна ринкової кон'юнктури (зміна попиту на продукцію підприємства, зростання рівня конкуренції, зміна цін на сировину, енергоресурси або логістику); податкове та регуляторне середовище (зміна у податковій політики, впровадження нових регуляторних вимог, стандартів, правова нестабільність); курсові коливання та інфляція [2, 3].

Так, в Україні після початку війни багато підприємств зіткнулися зі скороченням внутрішнього попиту, що змусило їх орієнтуватися на експорт, де діють жорсткіші умови конкуренції. Також у 2022–2023 роках значне коливання курсу гривні та високий рівень інфляції створили виклики для більшості підприємств, особливо тих, що залежали від імпорту. Але у той же час, в умовах воєнного стану український уряд запровадив тимчасові пільги для бізнесу, наприклад, спрощення податкового обліку, що дозволило багатьом підприємствам уникнути банкрутства.

Для нівелювання впливу негативних чинників застосовуються різноманітні інструменти фінансового механізму, а саме [4, 5]:

- бюджетування та фінансове планування, яке полягає у створенні детальних фінансових планів на основі прогнозування доходів та витрат, розподілу ресурсів за напрямками діяльності підприємства, впровадженні адаптивного бюджетування для оперативного реагування на зміни у зовнішньому середовищі;

- управління витратами, що містить впровадження системи контролінгу для моніторингу витрат, оптимізацію виробничих процесів з метою зниження собівартості продукції, використання аутсорсингу для зменшення витрат на допоміжні функції;

- фінансовий аналіз, який включає регулярний аналіз показників рентабельності, ліквідності та оборотності активів, використання методу ABC-аналізу для визначення пріоритетних напрямів оптимізації, роведення стрес-тестування для оцінки стійкості підприємства до зовнішніх ризиків;

- хеджування фінансових ризиків за допомогою використання деривативів (форварди, ф'ючерси, опціони) для страхування валютних ризиків, укладення страхових договорів для мінімізації ризиків збитків;

- залучення фінансових ресурсів з метою використання кредитування для фінансування оборотного капіталу за умови контролю витрат на обслуговування боргу, пошуку альтернативних джерел фінансування, таких як лізинг або краудфандинг, залучення інвестицій через випуск корпоративних облігацій або акцій;

- автоматизація фінансових процесів за допомогою використання спеціалізованого програмного забезпечення для обліку та аналізу фінансових даних, впровадження систем ERP (Enterprise Resource Planning) для інтеграції фінансових та операційних процесів.

Впровадження даних фінансових інструментів дозволить скоротити вплив зовнішніх ризиків на фінансові результати, покращити показники рентабельності та ліквідності підприємства, забезпечити довгострокову фінансову стабільність та посилити конкурентоспроможність суб'єкта господарювання на ринку.

Ефективне застосування інструментів фінансового механізму є ключовим фактором успішного управління підприємством в умовах економічного середовища, що постійно змінюється. Для українських підприємств це особливо актуально з огляду на виклики війни, економічної нестабільності та високого рівня конкуренції. Інтеграція інструментів управління фінансовими

результатами дозволяє підприємствам не лише виживати, але й розвиватися в складних умовах.

Перелік використаної літератури

1. Шлапак Д.В. Фінансові результати діяльності підприємства: сутність, порядок формування та відображення в обліку URL: <https://economics.net.ua/files/science/oblik/2016/85.pdf>. (дата звернення: 07.12.2024).
2. Власова Н. О., П'ятак Т. В. Оцінка впливу факторів внутрішнього середовища на фінансові результати підприємств промисловості // Бізнес Інформ. – 2021. – №4. – С. 235–243.
3. Кононенко Ж. А., Грибовська Ю. М., Ходаківська Л. О. Фактори зміни величини фінансових результатів підприємства // Інвестиції: практика та досвід. – 2020. – № 1. – С.27-32.
4. Мицак О., Ковтун Н., Лихач О. Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства. – URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27923/2/GEB_2019v56n1_Mytsak_O-Improvement_of_the_management_115-122.pdf (дата звернення: 07.12.2024).
5. Гайбура Ю. А. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи // Ефективна економіка. – 2021. – № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8913> (дата звернення: 09.12.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.103.

Птащенко О. В.¹

¹ д-р екон. наук., проф., професор кафедри підприємництва і торгівлі, Західноукраїнський національний університеті, м. Тернопіль, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасна світова економіка переживає інтенсивні зміни, зумовлені впровадженням цифрових технологій та глобалізацією. Цифрова економіка, що базується на швидкому обміні інформацією, інноваціях та технологічному розвитку, трансформує традиційні економічні моделі, бізнес-процеси та фінансові системи. У цьому контексті трансформація фінансової системи стає ключовим елементом, що визначає ефективність функціонування ринкових відносин та забезпечує стійкий розвиток як окремих країн, так і глобальної економіки [1-4].

Цифровізація відкриває нові можливості для фінансового сектора, зокрема через впровадження цифрових платіжних систем, блокчейн-технологій, криптовалют, фінансових технологій та інших інноваційних інструментів [1-4]. Такі технології змінюють традиційні фінансові операції, спрощують доступ до фінансових послуг, підвищують прозорість фінансових транзакцій, а також дозволяють зменшити витрати та ризики в фінансових процесах.